

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un gir armonid:
odată 14 fl., a doua
odată 12 fl., a treia
odată 10 fl.

Totdeauna privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 1 Aprilie 1906.

Numărul 13.

La situația clerului

III.

Multe ni-să impută nouă preoților că facem ce n'ar trebui să facem, și că nu facem ce ar trebui să facem. Unele cu oareș careva temeii, iar altele numai chiar pentru că lumea ne ști de cea mai răbdurie tagma, căroră nici nu este iertat, nici că ni-să cade, să recurgem la alte arme de apărare, decât la arma iubirei și la învățăturile mărețe și cerești a Stăpânului nostru, care încă și de pe cruce strigă: Iartă-le Doamne că nu știu ce fac! — Că nu suntem toți și întru toate preoți după rânduiala lui Melchisedec — aceea stă. Dar a-o pretinde asta, oare nu-i ceva prea mult, prea exagerat? Că mulți nu sunt indestul de zeloși asta încă stă — și lipsa dezvotării zelul recerut în slujba preotească e aproape nejustificabilă în genere vorbind.

Avem noi un păcat mare de tot mare, care, celor ce îl au, nu ar fi iertat să li-să ierte, ori cât de pretenzivi ar fi de-a primi iertare și în această privință! — Păcatul neubirei frățești. Nu toți ne iubim unul pe altul. Cu durere și multă măhnire aflăm — e drept cazuri rari — când un frate preot invidiază că fratele său e în un beneficiu mai bun și cearcă pricine a-l scoate din ale sale, ca să între el în beneficiul fratelui său. Ceva mai urât, mai inconvenient și mai păcătos nici că poate fi. Acei frați mici de inimi și întunecați la minte și suflet, au uitat doară dulcile și dumnezăieștile cuvinte alui Christos de atâtea ori rostite și repetite: Să vă iubiți unul pe altul, că de pe aceste vor cunoaște că sunteți învățecii mei?! Mai avem poate și alte păcate și greșeli mari și mici — dar nici pe departe atâtea și de acelea, ce mulți pismași cărtitori ne impută; drept aceea față de cele scornite aveți în vedere zisul lui Bürger: când limba cărtitoare te impunge, aduți aminte că nu de fructele cele mai rele (acre) să

leagă vespilii. Și să se mai știe și aceea: că spiritele mediocre de regula condamna tot ce trece preste priceperea lor.

Mai suntem noi în genere prea indiferenți față de cele ce să petrec în jurul nostru, stăm prea cu mâinile în sin sau încrucișate pe piept.

Vedem lupii venind — ba sunt în unele locuri chiar în mijlocul nostru — și amenințându-ne cu răpire oile, pentru cari Păstoriul cel mare sufletul și-au pus — știm că numai Păstoriul cel mare este ușa cea adevărată, prin care de vor intra și eși oile pășune vor afla și totuși încă nu ne punem în falangă de luptă, ba în loc de a lupta cu energie și vitejie contra fierelor sălbătice, ce ne sar în staulul oilor, tăcem privind la toate puși pe gânduri negre. Pentru ce și până când? Asta iară e o greșală mare a noastră de care ar trebui să ne ispășim.

Au n'auzim în gazetele ateistice-sociale-nazarene etc., cum trimbițele suflă din răspuțeri atac vehement în contra bisericeii lui Christos și a servilor ei? Au nu vedem porniți vrăjmasii pe tactul dobelor în marș repede și îndrăzneț contra a tot ce e sfânt și ceresc? Și dacă auzim și vedem — să pricepem, că e timpul să înălțăm și noi mai în tenor trimbițele cuvântului lui Dumnezeu! Să predicăm mai cu tărie, căci numai n'a perit adevărul din Scriptură care zice: Buzele preoților vor păzi știința și din gura lor cereați legea.

Voi sunteți lumina lumii, voi sunteți sarea pământului — ne zice Christos. Și oare stând noi oare numai așa puși pe gânduri negre și cu mâinile încrucișate, neașezați în linie de apărare, să validează, să împlinește dorința — porunca lui Christos? — Nu — În sfeșnic cu lumina ca să-o vadă cei ce vor intra în casa lui Dumnezeu, să priceapă și să înțeleagă: că cu noi este Dumnezeu!

Mult m'au impresionat entuziazmatele apeluri publicate de fratele în

Christos preot G. Hubic în „Unirea” și „Revista catolică”, cu care întru toate cad de acord în ce privește congresul catolic român propus de sfinția sa.

Nu pot lăsa nepomenit, cât de mare lipsă am avea noi de un periodic de predici bune și alese, corespunzătoare timpului și trebuințelor de azi, așa tot am avea la mână și îndemână gata și bine, acele de cari avem lipsă în viața pastorală. Și la acest lucru avem oameni destui și harnici, nici ne-ar costa mult, dar folosul ar fi mare; căci să spunem drept: o vorbire slabă și nepotrivită, mai mult strică ca folosește. — Edarea unui periodic de predici să ne preocupe și în adunările noastre mai apropiate, să ne dăm samă și de această trebuință, ca de-o armă fără care nu toți și nu bine putem lupta contra pismașilor nostri și alui Dumnezeu.

Să ne curățim simțirile — și să va scula Dumnezeu și să vor risipi vrășmași Lui!

Vasiliu Pop,
preot în Șumal.

Fondul preoților deficienți și viduo-orfanal. Ultimul cercular arhiepiscopesc publică încheierea conturilor fondului Deficienților și Viduo-orfanal pe 1904. Estragem câteva cifre: Taxele solvite trec cifra de 10 mii, din acestea 5230 cor. se trec la fondul Văduvelor. Din toate venitele anului 7377 cor. s'au separat pentru a fi împărțite între preoții deficienți, a căror penzie s'a ridicat pe an. curent la 400 cor. maximul la care se poate da deficienților în acest ciclu. În an. tr. au fost 16 deficienți, dintre cari au repauzat în anul acesta Ioan Petran. Capitalul neatingibil a ajuns cifra de peste 75 mii cor. iar averea totală de 89 mii cor. nesocotind aci restanțele cari se ridică și ele la cel puțin opt mii cor. Din socoțile acestea se mai constată și aceea, că restanțele de taxe, deși acestea sunt mici, totuși an de an cresc. Partea tristă a situației e apoi aceea, că în chipul acesta nu se poate alimenta nici fondul văduvelor, care să știe că primește din taxele solvite de preoți 2/3 părți și astfel nici cuota ce se distribuie văduvelor și orfanilor de preoți nu poate crește de loc, ci rămâne staționară. În interesul lor propriu, dar mai ales a familiilor,

ar fi bine, dacă preoțimea noastră s'ar gândi mai serios la aflarea mijloacelor de alimentare a acestui fond, mai ales acum, când subsidiul de stat a crescut la o sumă destul de însemnată și va crește și pe viitor. De altcun în direcția aceasta se vede că înțește și provocarea presidială adresată de Ordinariat oficiilor protopopești, ca adevă, să pună la desbatere în sineadele de primăvară chestiunea sulevată în sinodul arhidiecezan din 1899 ca din subsidiul de stat să se mai rețină 2% în favorul fondului deficienților. Dacă protopopii vor ști prezenta preoțimii în viață lumină utilitatea acestei propuneri, suntem siguri, că ea va fi votată de toate sineadele. Unde însă interesele josnice personale și materiali vor fi poruncitoare, acolo se va repeți votul dat tot în sinodul din 1899, când a căzut o propunere de alimentare a aceluiaș fond, povestea vorbii: o seamă din clerul nostru ar înghiți bucurș porumbul fript dacă acela i-ar sbrura în gură. Dacă s'ar vota propunerea aceasta peste 4000 cor. ar trece anual în acest fond.

Tot în acest circular să publică și socoșile fondului Viduo-orfanal. Însemnăm de aici dintre venite 1720 cor. taxe dela clericii cari nu se căsătoresc cu fete de preoți și aproape 400 cor. venite după beneficiile vacante, adevă peste 2000 cor. cari până acum nu erau. Între eșite aflăm suma de cor. 16466.69 împărțită în 1904 văduvelor și orfanilor, sumă care pentru 1905 de abia a crescut cu câteva mii cor. motivele le-am spus mai sus. Văduvele și orfanii ajutați să ridică la cifra de aproape 240 persoane. Văduvele primesc 100 cor. și fiecare orfan 33.33 cor. respective 50 cor. dacă n'are mamă. — Totalul averii e de peste 384 mii cor. față de trecut o creștere de aproape 14 mii cor.

Inchiind aceste notițe, nu putem recomandă în deajuns o mai multă îngrijire față de acestea două fonduri.

Expoziția italo-bizantină din Grottaferrata. — Deschiderea expoziției acesteia, care era să fie în 20 Martie, a trebuit să se amâne până la jumătatea lui April, din cauza obstrucțiunii oficialilor dela căle ferate, și din cauza schimbării ministrilor. Expoziția promite a fi admirabilă, deoparte prin participarea unei mulțimi mari de oaspeți, de altă parte, că Papa Piu X. în persoană să interesează de ea. — spre ușurarea circulațiunii dintre Frascati și abație să va schimba tramvajul electric în tramvai cu cai. Piu al X. a demândat să se trimită invitări la toate institutele religioase și bisericești, cari posed obiecte bizantine, ca acelea să le trimită la Grottaferrata. De prezinte petrece în Venetia abatele Pellegrini și baronul Kauzler, ca să aleagă dintre obiectele, cari să află în catedrala sfântului Marcu. Piu al X. a demândat mai departe ca toate obiectele bizantine — 400 la număr — cari să află în Vatican, să se transporteze la Grottaferrata. Multe dintre obiectele acestea încă nu au fost văzute de nime. Prin urmare vor fi transportate sub scutul jendarmăriei până la Grottaferrata. Chiar și abația va avea pază de gendarmi, pe timpul duratei expoziției. Ministrul de instrucțiune și cel de justiție încă stau în ajutorul expoziției. — Pentru Ravenna va sta la dispoziție o singură sală mare. Alți expozitori sunt: muzeele și bisericile din Palermo, Venezia, Florenza, Verona, Brescia ș. a. comunele albaneze, bisericile și instituțiunile religioase din Calabria și Sicilia, orașul Rossano, mulți privați, mulți anticari și artiști; între ei ambii conți ruși Stroganoff

și Nelidoff (fostul ambasador în Roma, — acuma în Paris) fostul croitor și om de încredere a lui Leo XIII. Comm. Sterbini, profesorul Seitz, directorul galeriilor papale expune schițele sale pentru Loretto ș. a. La sfârșitul expoziției să vor sorta diferite obiecte prețioase de artă, pe cari le-a primit abația ca cinste. Cele mai însemnate dintre ele sunt: o corabie de argint massiv cu arhangelul Michailă cu șerpele, în preț de 100 franci, din rămasul lui Leo XIII; acest cadou prețios de artă l'a primit Leo XIII. cu ocaziunea unui iubileu al său, dela membrii unei societăți mariane din Spania; o pasere mare de bronz (care a fost cumpărată din o parte a celor 1200 franci, cari i-a donat abației împăratul Austriei; două chipuri bizantine, vechi și prețioase, donate de patriarhul gr.-cat. Kirilos VIII; o vază colosală Sevres dela orașul Rossano, — locul natal a sfântului Milus, întemeietorul abației dela Grottaferrata, Natalia regina Serbiei, văduva lui Milan, a donat o oglindă de argint care a folosit-o ea; tot așa a trimes donațiuni regina Margareta, văduva lui Umberto I. și Carmen Sylva regina României.

La sfârșitul expoziției, care posibil că va fi la 26 Septembrie se va ține în Lateran un Tedeum festiv. Papa Piu X. a dat indulgența completă peregrinilor cari vor calători la Grottaferrata, și celor ce să vor ruga pentru reunirea bisericilor.

REVISTE.

Ungaria. O întorsătură nouă pare a fi luat situația politică la noi. — Venirea lui Szögyén-Marich din Berlin la Budapesta da mult de gândit opo-

FEUILLETON.

În pasesemi.

Serisoarea III.

Unui prietin.

Nu știu dete-ai oprit tu vr'odată mai îndelungat asupra celor dintâi veacuri ale creștinismului, nu știu cercat-ai să pătrunzi mai adânc în viața intimă a creștinilor de atunci? Nu pot să cunosc dacă te-ai gândit vr'odată ce pot să însemne cuvintele acestea: *bărbați frați* ce le aflăm în Scriptură. Mai ales în faptele apostolilor și în epistolele s. Paul, pe cum și cuvintele din salutul aceluiaș apostol, unde numește pe credincioșii săi: *sfînți*. Pentru foarte mulți din zilele noastre de lumină, vorbește acestea și-au pierdut orice înțeles, după cum e sfîșit nepătruns pentru ei întreaga scriptură. Iar dacă totuși unii mai cutezător să încumetă să le tâlmăcească spun, că sunt eșite din nește creeri înfierbântați ori idioti, sau că sunt productul unor firi vizionare, ori de-adreptul sunt scornituri ale fantaziei. Nu! Christos și dacă a trăit, dacă e persoană istorică, a fost un simplu răbbi jidovesc, dar nu un om-Dumnezeu, care a înviat din morți. Ceică i-au prietit și urmat lavăturile au putut fi oameni buni la inimă, dar au fost fără îndoielă nește paivi, cari nici când nu vor merita numele de „bărbați frați” din partea unei minți luminate din veacurile noastre, cu

atât mai puțin numele de sînți *αγιοι*. N'au fost decât popor nenorocit, huiduit de toți, o „mizera plebs”, un „profanum vulgus”, huiduit de toată lumea, și care a devenit fanatic când s'a aflat cineva să-l ia în apărare. — Astfel socotesc ei acum, după douăzeci de veacuri, dar istoria, scrierile părinților, actele martirilor, soboarele ceia de demult, ne spun altceva. Acestea ne vorbesc despre o reînnoire a lumii, care, nu are părche în întreaga istoria omenirii, despre o viață curată, senină, însuflețită, plină de jefice crude, în mijlocul lipșelor mari, a desfrăului ce nu-l mai putea stă în nici un zeu păgân, în mijlocul persecuțiilor, de cari numai simțul omenesc îndobitocit e capabil. Istoria veacurilor dintâi ne povestește despre un întreg popor de eroi, — copii frageți cu sufletul de ingeri, femei curate cu inima de bărbat, moșnegi cărunți cu focul tinereții învăpăiate, ce, prin o mare minune, a prins să le curgă iar în vinele nodoroase ale bătrâneții. Fiarale sălbatice cu ochii de sânge uriau în amfiteatrele Romei și a provinciilor, își rângeau colții lacomi, ce nu mai aveau mult de așteptat, până să sfășie în carne ome-nească, — și alte dihanii cu mult mai grozave acestea, cu mult mai sălbatice, urlau și ele la rândul lor, cuprinse de fiorii plăcerii bestiale, din seauțele ridicate treptat a locului de privit. În frunte, cezarii, — acești cezari nebuni din delirul zilelor din urmă a Romei păgâne — în juru-i floare viermănoasă a puterucilor imperiului, și mai departe, grozava plebe lacomă, atot puternică. — Și când patimile să deslanțuiau, când inebuniau de vederea sângelui și lei și tigrii și privitorii, jos pe arena roșie, ochii blanzi a victimelor se înălțau

la cer, strălucind de nespuse bucurie și mulțămită, glasuri tr. murătoare cântau cântau cântece noauă. Și suspivele ușoare, și rugăciunile învingătoare, și cântecele sepine, aveau un singur refren, ce pluta ca o amenințare și o prorocire: „Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat!”

Cei cari prio asifel de luptă, prin astfel de arme *au invins*, să fi fost oare nește bieți vizionari bolnăvicioși, ori fanatici netrebniți? Învățătura din care s'au însuflețit — o însuflețire așa de eroică — să fi eșit oare din nește creeri înfierbântați?

O nu! Căci Mântuitorul le-a spus *adevărul*, și nimic alta. Dar atunci faptele lor, viața lor publică, încă trebuie să fi fost aievea așa cum o știm din istorie. Se poate caracteriza prin două cuvinte: *communitas sanctorum*, împărăția sfinților. Atăta credința tare, atăta curățenie în moravuri, atăta spirit de jertfă, atăta unire, atăta putere de a se umili și de a ierta, căci pe toți îi stăpânea marea, înfocata iubire curată a lui Dumnezeu. Iată de ce atunci un apostol se putea adresa credincioșilor cu cuvintele „bărbați frați”, numindu-i „sfînți”.

Dar cum să poate, iubite prietine, fiind creștinismul azi același ca înaintea cu 20 de veacuri, fiind aceleași mijloace de îndreptare, de curățire, de luminare, cum să poate ca astăzi să stăm totuși cei mai mulți așa de departe de timpurile acelea de o măreață glorie?

A răspuns întâia oară, mai puternic și cu o influență care o vedem și azi: Luther. Biserica creștină nu e mai mult — zice el — cea de pe timpul apostolilor și a s. părinților. Clerul „îngrășatu-s'a, lăptu-s'a” — cum spune psalmistul, și și-a uitat de

ziționalilor. — La început nu credeau, că doar el ține în mâinile lui situația. Azi însă când el rămâne mai pe mult timp în Budapesta, și când să observă, că Coroana e și mai „încăpățânată” să ținem de el, ca nu cumva să se proclame absolutismul, eventual să se disoalve dieta și să se facă noue alegeri.

O altă versiune spune, că noul guvern e pe cale de a să forma în frunte cu Andrassy, va să zică va fi un guvern de coaliție. — Că ce a sacrificat Monarchul nostru nu să știți pozitiv — dar că naționalitățile vor fi aduse de jertfă, e mai mult ca sigur.

Pe șoptite să spună și aceea, că Monarchul nostru nu voeste nici să audă de punctele coaliției, și că e mai gata să abdică decât să facă schimbări cu salturi așa de periculoase.

Roma. În 27 Martie s'a ținut consistor. — Cu ocaziunea aceasta Sfinția Sa Papa și-a exprimat durerea asupra întâmplărilor din Franța, cari ținesc la nimicirea bisericii catolice.

Își exprimă durerea și pentru războiul ce decurge deja de mai mult de un an în Azia. Să bucură, că Brazilia, Peru și Bolivia, și-au încredințat statorirea marginelor de granițe unei comisii sub presidența S. S. Sale.

Macedonia. Să semnalează că 50 de mii insurgenți să vor rescula în 17 Aprilie. — Aceste răscoale interne au

urmări triste asupra pacinicului popor aromân, care e jefuit de-o parte de bulgarii resculați, de alta de ostașii turci, cari au venit să facă ordine. — Turcia, pentru a împiedeca pe insurgenți în planurile lor, a mobilizat un corp întreg de armată trecându-l din Azia în Salonic. — Să spună că Turcia e gata să facă o excursiune sângeroasă în Bulgaria. În cazul acesta pășeste pe arenă și România și Austro-Ungaria.

Turcia. Să adeverește tot mai mult svonul, că Austro-Ungaria umblă serios ca să câștige protectoratul asupra creștinilor din imperiul turcesc. — Protectoratul îl avea până acumia Franța, căreia i-s'a încredințat de Scaunul papal. Dacă însă, în urma luptelor culturale dintre stat și biserică în Franța, Scaunul papal va oferi protectoratul altei puteri, Franța va trebui să abdică, prin ce ar suferi mult.

Războiul ruso-japonez. Cea mai mare luptă ce s'a dat până acumia pe uscat între ruși și japonezi s'a încheiat la Mukden cu o frângere nemai pomenită a armatei rusești. — Perderile cu această luptă rămân aproape fără păreche în analele istoriei. — Planul pe care l'au executat japonezii în această luptă, punct de punct, a succed într'un mod admirabil.

Armata rusă, a fost încunjurată, zdrobită așa de tare, că ceace a mai rămas nu merita să i-să zică armată.

— Perderile rusești în oameni să socotesc aproape la 200 mii morți, răniți și prizonieri. — Lui Kuropatkin, genialului comandant genial în retrageri, i-a succed ca prin minune să scape o parte din armata rusă din cleștele „micilor drați”.

Pericolul cel mai mare pentru ruși în această luptă a fost comandantul Nogi care i-a surprins în spate, pe când nici nu să așteptau la așa ceva.

Lupta ce s'a dat la Mukden nu a fost o luptă ci un măcel, cum nu s'a mai pomenit. — Ca în toate luptele de până acumia dintre ruși și japonezi, rolul principal l'a avut artileria. Au fost regimente întregi, pe cari artileria în vre-o câteva minute lea făcut una cu pământul abia, scăpând unul doi ca să ducă vestea.

Rușii s'au predat vre-o 50 mii, iar ceialalți s'au retras în fugă lăsând în mâinile japonezilor toate munițiile și tot proviantul.

În urma acestui desastru țarul a luat comanda supremă din mâna lui Kuropatkin și i-a dat-o, provizoriu lui, Linevici — prin ce să arată că Rușii voiesc să continue lupta, ceace, cei mai mulți nu cred, cu atât mai vartos, că să vorbește foarte mult de pace.

Armata rusă, care e în retragere spre Carbin e urmărită de japonezi cu îndărătnicie de admirat. — Linevici, care a mai primit un ajutor de 120 mii oameni din Rusia e amenințat din nou să fie încunjurat de japonezi. Dacă s'ar adeveri această atunci s'ar sigila sfârșitul armatei rusești din Azia.

vechea învățătură și de vechea misiune, și a fărâșit dogme de chin pentru laici, de trair boeresc, trândav, putred pentru el însuși. Trebuie dar adus în viață nepătatul creștinism pur din celea dintâi veacuri, fără preoții, fără spovedire, fără taina căsătoriei, fără învățatura despre prezența reală și substanțială a Domnului Isus în s. Eucharistie, fără sfințenia votului, fără biserică. Crede și cește Scriptura, și apoi poate fi armată și maxima lui de viață și de morală totodată: „Pecca fortiter sed crede fortius”. Fi om de nimica numai crede, și atunci iar se va restabili, iar va intra în lume vechiul creștinism.

Și am văzut cum a intrat. Martoră ni-e teologia protestantă de acum, care nu mai e teologie, ci diferite sisteme raționaliste, pe cari nici Harnack a lor nu le mai poate uni. Aruncând de-o poarte auctoritatea bisericii, ridiculizând tradiția, acuză nu vor mai da nimic nici pe s. Scriptură. Despre învierea vechei vieți creștinești însă nici amintire nu poate fi în toată opera de reînnoire, ce se zice, ar fi pornit'o Luther.

Și nu a putut să fie amintire despre așa ceva, când noul curet n'a voit să deie nimic, nu le-a recunoscut originea divină chiar a mijloacelor, cari ar fi putut și pot să producă o astfel de înviere: au alungat taina pocăinții din bisericile lor, au dat o învățătură greșită sacramentului s. Eucharistii, au negat adevăratatea jertfei liturgice. Câte nefericiri a adus și numai doctrina lor despre căsătorie, că adevărată aceasta nu e taină, nu e una din celea 7. Intră altele de aici au pornit nefastele căsătorii civile, ce-s obligatoare acum în multe state, cu divorțurile tot civile și acestea.

Vezi, iubite pretine, eu gândesc, — și mulți vor judeca astfel — că o regenerare a oamenilor în spiritul adevărat creștin, așa cum au fost la început, — încât să se poată folosi și astăzi cuvintele „bărbați frați”, și să se poată numi și azi „sfinți” membrii societății creștine. — să poate face numai prin mijlocirea darului dumnezeesc, care să varse prin celea 7 taine. Mai ales prin Mărturisire și Căminecare.

Și iată că pe când cei luminați, cei umani, caută creștinismul original și nu-l mai află, biserică cea haiduță, ponegrită, anti-culturală, spune fără nici un încunjur cum să poate ajunge acolo, hotărînd de obligatoare în Parosemi Spovedirea și s. Căminecare. Cum să poate și cum suntem dator să o facem, căci aceasta e ținta tuturor pentru aceea a venit Isus în lume ca să fim nu slugi ci „fi” de o natură cu Tatăl, prin urmare „sfinți”. — vechea expresie a apostolului.

... Și tu nu zimbești, dragă pretine, la toate acestea? Nu să naște în inima ta sfios un simțământ de milă, gândindu-te că mă voi face de râsul celor ce vor ceti sirele acestea?

O, nu iubite. Cei ce le cetesc — deși vor lua atâta osteneală — sunt unși de a Domnului, sunt preoții ce trebuie să trăiască totdeauna în grația sfințitoare, în iubirea Domnului a cărui ostași de bună voce s'au făcut, al cărui nume e cel mai iubit inimii lor. Sau vor ceti tinere odrazle din aceleași familii, cari vor fi crescut în aceeași iubire, ce singură are dreptul de a conduce și stăpâni în lume și din care trebuie să se adape orice iubire omenească, dacă vreă să fie curată, senină, verghură, de care să nu

nu fie silit nimeni să-și plece ochii rușinându-se înaintea oamenilor, ca mai târziu apoi să tremure înaintea lui Dumnezeu.

Vor zimbi însă cei mulți, cei tineri, cei talentați, cei frumoși. Dar cea mai mare parte cred totuși că va zimbi din neștiință și nu din răutate voită, sau din bătae de joc.

De fapt însă astăzi foarte puțini din clasa noastră inteligentă își face Mărturisirea obligatoare de Paști. Și greșala cea mai mare aici, e că — cu toată înțelepciunea și cultura lor, nu-și prea pot da bine sama, ce va să zică și ce poate să-i folosască Mărturisirea aceea? Căci dacă ar cunoaște bine și aprofundat că această taină e hotărîtă chiar de Mântuitorul, care mai bine a cunoscut sufletul omenească decât ori cine altul, dacă ar ști că fiecare avem un mărgăritar de un preț nepus, dar numai atunci când e curat ca lacrima, care romoară a noastră, trebuie deci de-gropată de sub multe pături ce zac peste ea, peste sufletul nostru, dacă ar fi simțit odată cel puțin, ce minunat e să te cobori în tine însuși, lăsându-ți deoparte pe câteva oare vecinicile ocupații, dacă din această contemplare a propriului eu, ești puțin odată s'ar fi ridicat cu ochi strălucitori de bucurie, ca de o presimțire dulce a fericirii vecinice, — atunci susțin că ar fi imposibil, ca cineva să rîză — ori mai rău să zimbească auzind vorbindu-se despre s. Mărturisire. — Să ști că nu e o umilintă ci o faptă eroică, nu e sâmnul de distingere a celor de jos și incuți, de cei de sus și luminați, ci că Mărturisirea te lumina pe care îl cere sufletul omenească, fără deosebire de poziție, că e cel mai bun mijloc de trair liniștit;

CORESPONDINȚE. DIN RODNA-NOUĂ.

— 23 Martie 1905.

Șanțul-Rodna-nouă — e o comună grănițarească cu 2000 locuitori. o comună în fundul lumii, care nu cunoaște trenul, nu cunoaște șgomotul mare a lumii, dar dispune astăzi de atari reuniuni culturale economice, cari o pun în poziția de a putea desconsidera șgomotul mare al lumii și o fac capace a conduce. a da exemplu altor comune românești.

Precum am descris la timpul său, comuna noastră are de 3 ani o reuniune de înmormântări, care astăzi dispune de un deposit aproape de 2000 coroane. Activitatea reuniunii amintite a fost și va fi a ajutarea membrii reuniunii în cazuri de moarte. Câți oameni săraci au fost scutiți de a-și vinde vita din urmă pentru a-și putea înmormânta membrul de familie. Înainte de înființarea reuniunii să îndatora la jidovii din loc, își vindea vita din urmă, dacă cerea lipsa, căci Românul e român și vrea cu tot prețul să dea. ce i-să cuvine mortului: înmormântare cinstită, dar cu alt cuvânt, Românul e român și viața să se bazează și Dumnezeu știe până când să va bază pe moravurile străbune. — fie bune sau rele.

S'ar naște o întrebare și anume, nu am putea ajuta și neșura poporul adimonin-

pacinic, cel mai puternic mijloc de unire între oameni. — cu s. Eucharistie dimpreună — și totuși să nu te folosești de acest mediu ar fi absurd.

Dar cei ce nu cunosc, trebuie făcuți să cunoască sfințenia și puterea Creștinis, mului costru. Nu să teamă nime că va fi luat în bătae de joc. Chiar de ar fi, nu face nimic. Lacrimile unuia ce s'a întors acolo, unde la chemat, unde s'a dorit sufletul său care are să fie moștean a împărăției de veci, — spală mai alb ca zăpada toate inzulțele, toate batjocurile ce le vei fi primit dela unul ori dela altul.

Și nu-ți fie frică de-ți vor spune că tu trăești încă în mijlocul înmormântării ev mediu, la o mie și atâta! Fi mândru de asta! Căci acela ce din înaltele biserici gotice privia atunci pe cei ce i-să închinau cu adevăr și iubire — și erau mulți atunci de aceștia, — e și azi în bisericile noastre. De pe sfințele altare din micile ori pompoasele biserici, El urmărește cu iubire pe cei ce îi sunt și azi credincioși, și pentru o palmă de rușine ce o vei fi primit pe stradă pentru numele Lui, fi sigur că acasă la tine, în liniștea chilii tale, în mijlocul familiei tale vei primi în inima, în sufletul tău o răsplată de recunoștință și de iubire într'adevăr împărătească dela El.

Alfus.

du-l a nu face înmormântări atât de pompoasă și să-l deprindem la înmormântări mai modeste rămânând pentru aceea creștini buni? La asta putem răspunde cu esperința, ce o avem până acuma și anume: poporul nostru își are la toate lucrările sale idea fundamentală „așa am apucat-o din bătrâni.“ Fără un mijloc puternic dela asta nu-l desveți pe țarau, dar poate însă să-l desveți cu o instituțiune mai puternică cum e d. e.: o reuniune de înmormântări. Reuniunea noastră poate arăta asiăzi roadele sale și acelea sunt următoarele: De când avem reuniunea amintită, poporenii noștri au ocaziune a să intruni pentru un scop comun. Poporenii noștri astăzi nu mai aduc 7—9 popi la toată baba. ci văd că în moarte suntem egali și s-au deprins a vedea înmormântări tot cam de-o samă. Cum zice Românul, oamenii noștri în comuna noastră nu umblă nebuni după vâlfă. Dar rodul cel mai îmbucurător este, că pe lângă administrația bună a reuniunii, poporenii noștri să apropie acuma cu o încredere mai mare de mai marii lui, mai bine zis începe a avea încredere în nădrăgari, căci vede cum superiori lui îi servesc și sunt pentru interesul poporului.

O altă reuniune, ce are comuna noastră deja de un an, este așa numita „Reuniunea pentru ajutarea proprietarilor de vite în cazuri de pagubă în vite“. Scopul acestei reuniuni îl cunoaștem din numirea reuniunii. Lipsa de această reuniune însă ne-a arătat-o condițiunile economice a comunei. Vara cu deosebire când economul își aduce vitele la pășunile comunale pe munți, unde totodată le espune pericolelor de a fi puștiite de animale sălbatice și de alte împrejurări zilnice, — economul nostru își duce vitele așa zicând numai pe un noroc. De când însă există reuniunea amintită de atunci economii noștri sunt frați la năcazuri și să deprind a ajutarea împrumutat, pe consortul lor.

O altă reuniune și poate cea mai de progres avem în comuna noastră, așa numita „Reuniunea de cant și de lectură“ pentru poporenii cu scopul de a da ocaziune oamenilor noștri spre conveniri și consultări. Reuniunea amintită va avea de scop înființarea unei biblioteci populare și procurarea ziarelor de lipsă pentru membrii

Iar scopul reuniunii ca reuniunea de cant va fi ceea ce deja e realizat: înființarea unui chor permanent.

Însămnatatea reuniunilor înființate e evidentă. Cu astă ocaziune îmi exprim numai dorul de a vedea astfel de reuniuni și în alte comune și a aminti ceea ce e vrednic de exemplu: sirguința conducătorului preot-protopop onorar Pamfilin Grapini și a corpului învățătoresc din loc. Lucrați cu instrucțiunea de până aici și V'ati împlinit datorința cătră poporul din a cărui sudori trăiți!

Delta.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu, Stimatele Domn Ioan Letan învâțător gr.-cat. din Sudurău și soția sa Ana Păteș a donat bisericii noastre din Piro sfântă Evanghelie cu litere străbune în preț de 25 cor., pentru care faptă nobilă li-să aduce mulțămira, dorind dela Dumnezeu ca această binefacere să o răsplătească înscut. Piro, la 18 Martie 1905. *Victor Marcus* preot gr.-cat. — Subscrisul în numele credincioșilor gr.-cat. din Restolțiu-deșert, aduc mulțumite credincioșilor: Dumitru Vlaic alni Matei și ginerele său Vasiliu Vlaic, cari au cumpărat pe sama bisericii gr.-cat. din Bosua, un rind frumos de ornate bisericesti. Preabuul Dumnezeu să le răsplătească această faptă marimoasă. Bosua, la 24 Martie 1905. *Oneu Mateiu* crător bis.

Din Arhiepiscopie. *Petru Moldovan*, paroh în Varviz, tr. Giurgiu, e transpus în aceeași calitate la Feia, distr. Bia. — *Vasile Urzică*, cooperator în Varviz e numit paroh tot acolo. — *Petru Suciu*, admin. paroh. în Sabad, e numit paroh în Boș distr. Coșocna. — *Nicolae German*, paroh în Găbud, e dispus în aceeași calitate la Sabad, distr. Murăș. — *Nicolae Platon*, cleric abs. a fost destinat de admin. parohial la Șomfalău distr. D.-S.-Mărtin, în locul parohului Ioan Copăcean, care a decedat.

Știri personale. Ilustr. Sa *Ioan M. Moldovan* prepozit capitular, a plecat Duminecă la București, spre a lua parte la ședințele Academiei române. — Dumnezeu să ni-l readucă cu bine!

Memorial lui *Timoteiu Cipariu*. Cetim în „Gazeta“ de Jii, ca secțiunea literară a Asociației, pinând zilele acestei ședințe, la propunerea membrului prof. *Andrieu Bărsan* a hotărât să roage pe tinăru filolog *Dr. Sextil Pușcariu*, să tină la festivitățile din ast an ale Asociației un discurs comemorativ din prilejul împlinirii unui secol dela nașterea celui mai mare filolog ardelean *Timoteiu Cipariu*, fost prezident al Asociației.

Mulțămira publică. Pentru școala gr.-cat. din Sarmașu-mare au intrat următoarele oferte: *Vasile Buzan* 1 cor, *Gregoriu Buzan* 3 c., *Teodor Cămarășan* 3 c. *Gregoriu Vulpe tânăr* 2 c., *Ioan Chertș* 10 c., *Ilie Halastvan* 2 c., *Gregoriu Bungardean* 1 c., *Alexandru Pop* 1 c., *Ioan Chilut* 1 c., *Ioan Horăș* 2 c., *Iacob Iheș* 1 c., Institutul de credit *Bistrițiana* 10 c., *Pompei Botezan* 50 c., *Gregoriu Suciagi* 1 c., *Martits Ferenor* 5 c., *Iacob Sănpetrean* 1 c., *Alexandru Popovi* 2 c., *Teodor Socaciu* 4 c., *Vasilica Roșca* 2 c., *Ioan Chirilă* 2 c., *Iacob Mușșan* 1 c., *Iacob Iosif* 1 c., *Alexandru Șugar* 2 c., *George Macinic* 1 c., *Lica Socaciu* 4 c., *Grigore Bandian* 2 c., *Constantin Rus* 20 c., *Isevie Tatar* 1 c., *Ioan Laurențiu* 10 c., *Zaharie Chertș* 2 c., *Gregoriu Oțel* 1 c., *Dumitru Roșca* 1 c., *Ioan Baciu* 1 c., *Ioan Bilegan* 10 c., *Petru Vulpe* 4 c., *Iacob Chilut* 2 c., *Pavel Selagian* 3 c., *Teodor Selagian* 5 c., *Gregoriu Chira* 1 c., *Vasilica German* 1 c., *Alexă Grebenișan* 1 c., *Teofil Oitean* 1 c., *Artimon German* 1 c., *Artimon Chilut* 5 c., *Dionisiu Olariu* 20 c., *Grigore Bărăian* 2 c., Suma: 207 cor. Bunilor dăruitori Dumnezeu le răsplătească căci loc mai bun nu ar fi găsit pentru filerii lor. Școala cea nouă, care abia are părăche în Câmpie în finea lunii Octomvrie 1904 a fost gata, în finea lui Noemvrie același an colădată de Iugi-

Cetiți!

— BEN HUR —

Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil.

A apărut în editura „Unirei.

nerul comitatens și Protopretorul cereșal aflată într-o poartă corespunzătoare în 4 Decembrie 1904 după stropire cu s. apă s'a dat destinațiunii. Laudă ție popor pe cât de bun și credincios, pe atâta de sărac — căci 180 familii române cari abia au toate la 300 jug. de pământ în mijlocul mării colonii magiare, cari au școale puternice cu 4 puteri. În acest an lipsit ai dat că-mașa de pe tine și mămăliga din gura copiilor tăi. ca să-ți vezi visul întrupat. Plata cea mai bună o afli în conștiința curată ca ți-ai împlinit sfânta datorință. De ți-ar ajuta bunul Dumnezeu să-ți poți susține înrățătorul. Mare ție lipsă, dar mai mare zelul și credința. Laudă ție.

Iules Verne. La 23 crt. a repausat în Amiens celebrul romancier Iules Verne. În vârstă de 77 ani, după ce câteva vreme își pierduse vederea. Verne e creatorul romanului științific, întru cât în toate scrierile sale acțiunea se învârtă în jurul descoperirii unor cestiuni din domeniul științelor. Publicațiile sale de acest gen sunt foarte numeroase și multe din ele au fost traduse și românește. ca: *Călătoria în lună* și în jurul lunii. Ocolul pământului în 80 zile. Copiii generalului Grant. și Castelul din Carpați, care a apărut și în Broșură, tradus fiind de Dr. Victor Onișor. În acest roman scrie de Ardeal și Români. Auzind de moartea lui împăratul Wilhelm a dat ordin ambasadorului său din Paris. să exprime în persoană condolențele sale văduvei. Toată lumea literară ia parte la regretele pentru pierderea acestui ilustru scriitor.

Știri literare. Am primit zilele acestea: *Monografia comunei mari Rodna-nouă* (1773—1903) scrisă de Pamfilu Grapini. Bistrița 1903 cu o mapă topografică și cu note istorice despre valea Rodnei. O scriere prețioasă. lucrată. cu multă grijă, care merită toată lauda. — *Cum am luptat?* alegerile din 1905 cu un adans din legea electorală, conținând îndrumări pentru alegători. Are și portretele celor 8 deputați naționaliști. — *La „Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria“* de mai mulți ortodocși, retipărire din „Telegraful român“. Asupra valorii acestei broșuri, cetitorii nostri se cetească răspunsul d-lui canonic Bunea în partea literară a numărului acestuia.

„**Lucașărul**“ eleganta revistă ce apare în Budapesta se prezintă cu nr. 6 iarăș în un ehip nespun de dragut. Administrația acestei reviste face cheltnieli enorme spre a ține revista la acest nivel înalt. la care s'a avântat. În fruntea foii e clișeu ce împodobește „Ornamentica română“ a reuniunii agricole din comitatul Sibiu, urmează câteva ilustrații din expoziția ținută la 1902 portretul d-lui Comșa Dem. apoi a prof. I. F. Negruț, ș. a. Partea literară e de aceeași importanță.

Congregația comitatului Alba-inferioară e convocată pe azi în 31 în adunare de primăvară. Cu acest prilej se va preda vicecomitei decoratia primită pentru meritele câștigate pe terenul administrațiunii și tot în onoarea lui se va aranja și un banchet. Nu credem. că membrii români ai congegațiunii să se simtă îndemnați a lua parte la aceste festivități.

Prăvălie nouă. Atragem atențiunea cetitorilor asupra inseratului de pe pag. ultimă despre deschiderea unei prăvălii românești sub firma V. Popp. Din parte-ne recomandăm cu toată căldura această prăvălie românească, în acest jur curat românesc.

Arta română la Ungvár. Primitim următoarele șire: În sara de prinderea postului elevele orfanotrofului gr.-cat. din Ungvár, — mai toate orfane de preot. —

au aranjat un concert sub patronajul episcopului Firzák. Într-o punctele programului era și „Poezii populare din Europa“. Punctul acesta a fost executat încolo destul de nimerit: fetițele se prezentau pe scenă îmbrăcate în costumul națiunii în a cărei limbă cântau. Așa s'au părădat engieza, franceza, svediana, italiana, pân ce în urmă a apărut și româna. Deși i-se pusesse la dispoziție trei modele de costum național, totuși concertanța era îmbrăcată în un costum în care culoarea roșie era dominantă. Copila a cântat vechinul cântec „Visul“, destul de bine accentuând cuvintele. a trecut în un cântec popular din Ardeal. Pieza aceasta a plăcut foarte mult, cât a trebuit repetată. Cât de mult ar fi câștigat însă cântecul acesta. să-ți ce înfăință ar fi avut asupra inimii ascultătorilor: dacă armonia cântării se potrivea cu frumosul armonie ai îmbrăcămînței!

Societatea pentru apărarea preoției. În Germania este o societate cu numele „Rechtsschutzstelle für die Katholische Geistlichkeit Deutschlands“, a cărei menire e să apere preoția catolică contra calumniei, inzulței și să o ferească de stercătorii de bani. Deși la noi preoția n'are lipsă de o astfel de societate, totuși n'ar strica dacă preoții, unii pe alții s'ar apăra contra mulțimii de spirite neastâmparate, cari nu se simt bine, dacă nu fac zile amare preotului, năcăjindu-l în fel și formă. Și preoții nostri n'ar mai trăbui să steie de vorba cu cei ce ridică piatra calumniei contra unui frate de al său. Căci ceea ce azi mi se face mie, mâne poate să urmeze asupra altuia.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit I. Șuteu Tothaza 18 c. I. Magde Drâmbariu, S. Marcu Gârbova, I. Moldovan Medias, A. Aron Miraslău, I. Hățăgan Sălcuia, M. Mărginean Ungurei, D. Moldovan Chinceș și I. Arieșan Certege câte 17 c. 52 f., V. Maior Șoroștin 10 c. și I. Iliaș Grind 8 c. 76 f., laolaltă 176 cor. 92 fileri.

Pentru fondul arhiepiscopozan subsidiar a contribuit V. Maior Șoroștin 7 c. 52 f.

Mulțumită. Aducem celea mai profunde mulțămite numărului public, și în specie Escel. Sale Mitropolitului, preoției. Dnei directoare a Internatului de fetițe, superioarelor, chorului teologilor și tuturor, cari prin cuvintele și prezența lor au ținut să ne mângâie pentru pierderea scumpei noastre copile Mărioara Radu. — *Familia.*

Academia română și-a început Marți sesiunea anului 1905. La deschidere a luat parte și prințul Ferdinand. Dintre membrii dela noi iau parte la această sesiune: Ioan M. Moldovan, Iosif Vulcan, cav. Pușcariu și Atan. M. Marienescu. Episcopul Popea și bătrânul Florian Porcins împiedecați de bătrânețe nu vor lua parte. — La ordinea zilei sunt intratele cestiunea publicării unui album istoric al epocii lui Ștefan-cel-mare și a unui Corpus inscriptionum slavo-romanicarum. apoi decernarea premiilor Născurel de 12000 lei, Eliade de 5000 și Adamachi de 5000 lei și în urmă alegerea unui membru în secțiunea istorică, alor doi în secția științifică, și a secretarului general pe 7 ani

Prelegeri cu skeoptikonul în Blaj. Asociațiunea pentru cultura și literatura română din Sibiu de curind a trimis și departământului Blaj un skeoptikon. — Dl profesor Dr. Ambrosiu Chețan e incredințat cu conducerea lui. — Dăminecă în 26 Martie Dl Chețan a ținut în sala casinei române prima prelegere cu skeoptikonul pentru membrii societății meseriașilor. — Dsa ni-a plimbat prin Italia în special ni-a condus peste mare în Venetia, de aici în

Florența. Milano și Roma. — Prelegerea D-lui Chețan a fost urmărită cu deosebit interes. Erau de față mulți meseriași, doamne și domnișoare. apoi câțiva dintre inteligenți. Suntem informați, că prelegerile cu skeoptikonul să vor continua în anul mai mare. — Începutul a fost bun. — Mâne în 2 Aprilie la oarele d. a. în localul societății meseriașilor va avea loc conferința a X-a. Va vorbi dl profesor Aron Deac, vor fi declamări. — Întrarea 10 fileri.

Orologe de aur și argint și tot soiul de obiecte din aceste metale se pot afli și cumpără cu toată increderea dela firma Iulius Erős din Sibiu, care atâ în esecutarea serviciului, cât și a prețului merită toată considerarea. De ce să umblăm, după lucruri rele pe airea, când celea bune le aflăm la noi acasă?

Întărirea sănătății prin folosirea tot mai deasă a cafeauei de orz Kathreiner alui Kneip să semnalează ca un mare câștig pe terenul nutririi corpului omenesc. — Cafeaua colonială (cu boane) ca și alcoolul prin venitul ce-l conține (cafein) are o înflință foarte stricăcioasă asupra inimii, care poate duce la nefericiri. — Cu totul o altă înșușire sănătoasă și recreatoare are cafeaua preotului Kneipp, care dacă să bea în continuu e o adevărată sănătate. — Împrejurare, ca toți câți beau cafeaua Kneipp nu să mai pot lăsa de ea, e dovada cea mai bună, despre efectul sănătos cel produce asupra corpului omenesc. — Drept aceea abia afli vre-o casă din care să lipsească micile pachete cu chipul preotului Kneipp, în cari să afli cafeaua Kathreiner. Fiecare să fie atent la pachet pe care trebuie să fie numele „Kathreiner“.

Necrolog † *Elena Bud* învățătoare dela școala de stat din Vișeu-de-sus, după un morb îndelungat provăzută cu sfintele sacramente a repausat în 24 Martie st. n. în etate de 21 ani.

† *Mărioara Radu* simpatica elevă a clasei a II civilă de fetiță din loc, a repausat în frageda vrăstă de 15 ani, după un morb scurt dar dureros. În mormântarea nevinovatului ânger s'a făcut azi, luând parte un public foarte numărós. O deplâng nemărgăitii ei părinți și unchi, cărora le trimitem sincerele noastre păreri de rău.

Odihnească în pace!

A V I S!

Tinăr român absolut de școalele comerciale cu examen de maturitate, poșede afară de limba română, limba maghiară și germană în scris și vorbire, exercițiu în scrierea cu mașina, caută condițiune la vr'un institut românesc sau în o cancelarie pe lângă pretenziuni modeste. Adresa: M. G. M.-Ludoș Buziás út. Nr. 38.

Să primește un învățacel care să fie absolvent de cel puțin 2 clase gimnaziale în prăvălia lui V. P O P P din Blaj.

Cumpărați

Cumpărați

Calendariul Unirii pe anul 1905.

Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

99 IUTEN
11 STALIA
17.0.59.4

La „Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria“ de Mai mulți ortodoksi.

În zilele acestea s'a tipărit în Sibiu o cărtică, care poartă titlul de mai sus. Din acest titlu și-s'ar părea, că „mai mulți ortodoksi“ au scris o carte intitulată „Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria“, la care cineva s'a simțit îndemnat a scrie niște observațiuni. Adevărul însă este, că eu sint autorul cărții cu titlul „Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria“, la care cineva a aflat de lipsă a răspunde, și ca și când i-ar fi fost rușine de ce a scris, s'a ascuns sub numele colectiv de „mai mulți ortodoksi“.

Cine este acel cineva?

Că „mai mulți ortodoksi“ ar fi fost în stare să dea mână de ajutor la scrierea cărticelei, nu putem crede. Atâta gândire de jos, atâtea născociri cutezate, atâtea concluziuni false din premise și mai false, atâtea năluciri de creeri siăbiți, atâta răutate și perfidie întru intortochierea aserțiunilor altora și combaterea lor, n'au putut eși din mintea și inima „mai multor ortodoksi“, și cel ce nu s'a sfiit a-și tipări cartea în numele „mai multor ortodoksi“, a făcut acestora cea mai grea vătămare.

Stilul destrăbălat, limba barbară, lipsa de gândire logică și de metod științific și chiar de rușine, ne reamintesc scrierile de mai înainte ale lui „Ioan dela Buceci“. Acesta este adevăratul autor al celui mai nou rod pe câmpul istoriografiei române.

Ar fi pagubă să mai pierd timpul cu examinarea amănunțită a acestui făt schilav. Chipul lui urit se poate vedea limpede în lumina, ce se revărsă din scrierea mea „Ierarchia Românilor din Ardeal și Ungaria“, d. că cineva își va lua osteneala a ceti această carte și documentele citate, ori tipărite într'însa.

Un singur pasagiu din scrierea d-lui „Ioan dela Buceci“ (Ioan Pușcariu) nu-l pot trece cu vederea. La pag. 10 cetim:

„Mitropolia română de Alba-Iulia e mai veche decât Mihail Viteazul. Ea datează de când Ardealul a început a figura ca stat independent, dela Ieroteiu, pe care l'a adus principele Ardealului Iuliu senior din Constantinopol în reședința sa numită după numele său Alba-Iulia, a. 947. Așa ne spun istoricii timpului, Cedren (in Comp. hist.) și Zonaras (in Anal. 16); și noi credem lor, fiindcă ei n'au fost preocupați de sfânta unire a d-lui Bunea“.

Întreg pasagiul acesta este o țasătură de neadevăruri atât de număroase, cât de multe sunt cuvintele lui.

Împăratul Constantin Porfirogenitul, care și-a scris vestita carte „De administrando imperio“ între anii 949—952, nu știe nimic de povestea lui Ioan dela Buceci. În cap 41 al cărții sale împăratul numai atâta spune: „Este de știut, că a murit și Teveles, iar fiul lui este Termatzus, care a venit acuma ca prietin la noi împreună în Bultzu, al treilea principe și Karhan al Turciei“ adică al Ungariei.¹⁾ Bizantinul Scylitzes, care a scris pe la 1057, adică cu o sută de ani mai târziu, decât călătoria lui Termatzus și Bultzu la Constantinopol, și

care a servit de basă aproape din cuvânt în cuvânt la scrierile lui Cedrenus (1130), Zonaras (1130) și alți scriitori bizantini, povestește următoarele:

„Turcii (adecă Ungurii) n'au încetat a lovi în împărăția Romanilor și a o pustii, până când principele lor Bolosudes n'a venit la Constantinopol, prefăcându-se, că primește credința creștină. Acesta după ce a fost botezat de împăratul Constantin și cinstit cu demnitatea de patriciu și îngrămădit cu daruri, s'a întors în țara sa. Nu mult după aceea și Gylas, care asemenea a fost principe al Turcilor, veni în orașul împărătesc, și se boteză, și se făcu părtaș de aceleași binefaceri și onoruri. Acesta duse cu sine pe un călugăr vestit prin evlavie sa, pe Hieroteos, pe care Teofilact l'a sfințit întru episcop al Turciei (Ungariei), și care pe mulți i-a întors dela rătăcirea barbară. Gylas a rămas și după aceea în credință și nici el nu mai năvăli nici odată în împărăția Romanilor, nici pe robii creștini nu-i lăsa nerăscumpărați, ci i-i cumpără, i-i îngriji, și-i slobozi. Din contră Bolosudes călcând legătura încheiată cu Dumnezeu, adeseori năvăli cu poporul său în împărăția Romanilor. Și când se încercă să facă aceasta și în contra Francilor, căzu în robie și fu tras în țapă de Otto regele Francilor.“¹⁾

Așa dar la scriitorii bizantini citați nu se face nici o pomenire despre Ardeal, despre Românii din Ardeal, despre mitropolia din Alba-Iulia și despre toate celelalte născociri ale lui Ioan dela Buceci, și nici nu se putea face amintire, deoarece Ardealul pe la anul 947 nu era încă cuprins din partea Ungurilor, ceea ce voi dovedi, în contra cronicarilor magiari din veacul al 13-lea. cu alt prilej, dacă Dumnezeu îmi va țineă sănătatea și viața și dacă oamenii mă vor cruța de alte grele afaceri, ca să-mi rămână puțin timp și pentru astfel de scrieri folositoare.

Dacă însă Ieroteiu a fost episcop în Ungaria, iar nu în Ardeal, unde Ungurii au început a străbate numai pe timpul sfântului Ștefan, fără de a ajunge nici pe atunci până la Bălgrad (Alba-Iulia), toată născocirea lui Ioan dela Buceci, care nici n'a văzut pe Cedrenus și Zonaras, despre întemeierea mitropoliei de Alba-Iulia prin Ieroteiu este spulberată pentru totdeauna în vânt, cu atât mai vârtos, că până acum nu s'a putut adevări și în veci nu se va putea arăta măcar un singur arhieru român, care înainte de 1556 să fi avut reședința sa în Alba-Iulia, unde până la acest dat residă numai episcopul romano-catolic „de Transilvania“. Mitropoliți români în Bălgrad înainte de 1556 vede numai Ioan dela Buceci, care la p. 22 nu se sfiește a mai vorbi și acuma despre „dipticul“ făurit de Sam. Clain, în care întâmpinăm un șir lung de mitropoliți de Bălgrad, deși de atâtea ori s'a dovedit și din partea altora, între cari și Cipariu, și din partea mea, că acest diptic este lipsit de orice temei istoric.

Dar fie destul atâta spre a se convinge ori cine, că Ioan dela Buceci nu scrie, ci făurește istoria. Pe acest incoregibil înzădar am cercă să-l abatem dela calea rătăcită, căci el a priori declară, că nu va primi adevărul, deoarece la p. 86 își încheie pamfletul cu această enunțiuune minunată: „Dar facă-să de nobis sine nobis ori câte istorii bisericești după principiile dlor Bunea

și Iorga, noi nu le vom primi, ci le vom declara de cutezătoare atentate eretice, și vom susține sus și tare, că pentru compunerea istoriei bisericești a credincioșilor din metropolia ortodoxă română din Transilvania și Ungaria, numai aceasta e competentă“.

Nu-i destul, că acest om îmbătrânit în vederi atât de înguste și netolerante, se declară numai pe sine și pe ortodoksi de chiești a scrie istoria Românilor, el mai are cutezarea de a se încerca să ducă în rătăcire și să compromită și cea mai înaltă instituțiune culturală: Academia Română. În anul 1903 a isbutit să găsească în sinul Academiei un membru, care, în contradicție cu sine însuși, pornind din motive curat confesionale, i-a dat mână de ajutor la seducerea mai multor academicieni și la rostirea unei judecări nedrepte asupra scrierii mele „Vechile Episcopii“. Acum cu pamfletul, de care ne-am ocupat, crede, că din nou va putea îmbăta lumea cu apă rece pentru a stoarce o judecată favorabilă asupra netrebnicelor scrieri istorice ale domnului Păcățianu. De va izbuti și cu această apucătură, oamenii cinstiți vor ajunge la convingerea, că Academia română nu e vrednică de acest nume mare și frumos, ci de numele „tovărășia lui Ioan dela Buceci“. Ne este însă tare credința, că de această rușine ne va scăpa bunul Dumnezeu.

Dr. Augustin Bunea.

O RĂPIRE MISTERIOASĂ.

(Continuare)

Spre părere de rău, păzitorul n'a observat nimic bătător la ochi, însă un coleg al său i-a povestit o istorie cam ciudată și romantică. Acela adică, afirma, că în strada respectivă a văzut, pe la mezul nopții, doi bărbați și o femeie stând sub o lampă. La apropierea sa femeia grăbi spre casa dlui Black, de sigur cu intențiunea ca să intre pe poartă. Deodată însă sări îndărăt, înspăimântată, își acoperi fața cu mâinile și să reîntoarse la cei doi bărbați. În loc de a o urmări, păzitorul merse lângă poartă, spre a afla cauza spaimii femeii, și, spre mirarea sa, aici observă pe dl Black, carele, cu o privire moroasă și înfiorătoare, se uita printre gratii, după timp scurt dispăru în interiorul casei. Pentru un romanțier această istorie romantică ar fi avut interes mare; Hill însă simți, că s'ar face ridicul, dacă i-ar povesti-o lui Wilson. Astfel deocamdată tăcu, însă pe sub ascuns culese informațiuni despre viața privată a dlui Black. Fără multă greutate află, că acesta, deși bogat, trăia foarte retras și nu cerceta nici o societate. Numai la adunări politice lua parte. Afară de aceea arăta o antipatie vedită față de seculul feminin. Ceace era cu atât mai de mirare, cu cât el era încă destul de tânăr — avea cel mult 35 ani — și se trăgea din una dintre cele mai bune familii din țară. Să știa, ce e drept, că într'un timp era amoretat foc în verișoară-sa Evelyn Black, însă aceasta a preferit să se mărite după un nobil putred de bogat și bătrân,

¹⁾ Vezi textul grecesc și traducerea ungurească la Dr. Marczali Henrik, A magyar történet Kutfőinek kézikönyve pag. 39 și 52.

¹⁾ Vezi traducerea ungurească la Szabó K. Vezérek Kora, 233, iar textul grecesc în ediția de Bonn.

contele de Mirac, carele a avut bunul gând, ca, deja după o jumătate de an, să o părăsească, ca văduvă fericită.

Aducându-și aminte de tabloul ce l'a văzut în odaia dlui Black, Hill se informă despre chipul acestei verișoare, și când află că ea ar fi o brunetă foarte frumoasă, crezând că a aflat ceva urmă în această cauză misterioasă. Vorbind însă lui Wilson despre presupunerile sale, acesta dete batjocoritor din cap, zicându-i că trebuie să sape mai adânc, dacă vrea să scoată la iveală adevărul.

Acum junele detectiv desvoltă și mai mare zel, pentru a se apropia de acest adevăr, înainte de toate însă, pentru a găsi fata cea dispărută. — Silințele sale însă au rămas fără rezultat: nici dintr-o parte nu s'a descoperit vre-o urmă a fetei dispărute. Acest lucru supăra nespuse de mult pe Hill, carele și-a fost propus să dovedească lui Wilson, că el e în stare, să descopere singur acest secret. Zi și noapte nu-și putea lua gândul dela această întâmplare; după ce însă trecu săptămână după săptămână, fără ca să fi progresat ceva, începî deja a despera, când într-o dimineață veni la dânsul Fanny, frumoasa camerieră din casa dlui Black, cu care Hill, din motive diplomatice, să puse în timpul din urmă în confălegere, și-l surprinse cu următorul raport: „Știe Dumnezeu“ zise ea, „ce s'a întâmplat cu doamna Daniels. Umblă prin casă, ca o strigoaie, fără a se odihni câtuși de puțin. Când domnul este acasă, ea zăcărește mereu dinaintea ușei sale, își frânge mâinile și bolborosește cuvinte neînțelese, chiar ca o nebună. Mai de mirat însă este, că ea niciodată nu intră înăuntru, și îndată ce observă că domnul vrea să iasă afară, fuge pe aci încolo, ca și când ar arde. Cu un cuvânt, la noi să petrec lucruri tare curioase. Dl Black, care de obicei niciodată nu cercetează vre-o societate, astă-seară vrea să meargă la un bal filantropic. Îți poți inchipui așa ceva?“

Aceste vorbe deteră de gândit lui Hill; trebuie că totuși nu erau toate în ordine în casa aceea, și Wilson iarăși a avut odată drept, afirmând, că deslegarea găciturii numai acolo are să se caute. Drept aceea se socoti, că ar fi mai cu cale, ca un timp mai îndelungat să observe și să urmărească cu atențiune toate mișcările dlui Black.

Străvestit cum se cade, Hill merse la balul respectiv, în speranță, să descopere ceva. La început însă să văzu înșelat în așteptare, deoarece pe dl Black l'a găsit într'un colț retras, discutând cu un politician bătrân. „Dacă numai pentru aceasta a venit aci“, murmură Hill, „atunci nu s'a plătit să mă ieau după el“. Cu toate acestea însă el rămase în apropiere, din când în când aruncând câte o privire asupra celor doi domni, și totodată observând și mulțimea veselă, care dansa în sală. Deodată trăsări, căci, la brațul unui domn străin și urmată de-o ceată de curtenitori, apărî o damă, în carea Hill, la prima vedere recunoscî chipul de pe tabloul din odaia de lucru a dlui Black. Era aceiași ținută mândră a capului, aceiași trăsătură sumeată împrejurul gurei, aceiași ochi fulgerători, întunecați, în cari acum la vederea dlui Black și a soțului său, părea că lucește mânia și pasiune ascunsă.

„Aha“, cugetă Hill, „Aceasta este verișoara, carea a desprețuit pe vărul, pentru

a se mărita după contele cel bogat. De sigur că nu din amor s'a întâmplat aceasta, căci mi-se pare că inima ei încă nu s'a răcit cu totul față de vechiul adorator.“

Hill urmă încet damei, neperzând-o din ochi, deoarece ar fi vrut bucuos să știe, dacă în decursul serei dl Black să va apropia de văduva cea frumoasă. Numai după vreme de un ceas însă văzu el pe Black înaintând cătră ea și sărutându-i cu politeță mâna. Nici un semn de mișcare, de sentiment mai călduros.

„Verișoară, ești regina balului!“ zise el, aruncând o privire aproape admirătoare asupra staturii cele înalte. „Toți te admiră“.

(Va urma.)

Păstorul sufletesc și săvârșirea funcțiilor sacre.

(Continuare.)

B.) Păstoriul sufletesc la îndeplinirea funcțiilor sacre trebuie să aibă putere jurisdicțională. Clericul ordonat încă nu poate fi păstor, — ci pentru a putea esercia ordul în mod licit mai are lipsă — de jurisdicțiune, misiune sau încredințare, fără de care nime nu e păstor „ci simbriat și fur ale cărui nu sunt oile ale lui“. „Adevăr, adevăr, zic vouă, celce nu intră pe ușă în staulul oilor, ci sare pe airea, acela fur este și tâlhar“. Numai „prin mine de va intra cineva să va mântui, va intra și va eși și pășune va afla“. Ioan X. Jurisdicțiunea păstoriului este restrinsă și mărginită numai la ambitul parohiei sale atât cea ordinară a forului intern, cât și cea delegată a forului extern. Constatat fiind această lucr, cum ar putea oarecine să-și aroage drept de păstorie — în ori ce direcțiune — asupra turmei, pe care nu i-a încredințat-o nimenea, căci „Nimeni nu-și poate lua șieși mărire!“

Greșesc destul de tare toți acei preoți, cari propria auctoritate, fără știrea și invoirea parochului propriu îndeplinesc poporenilor altui paroch diferite funcțiuni, la cari să recere jurisdicțiune și durere, azi există multe plângeri în privința aceasta. Considerând, că prin o atare faptă, servită de multiori numai pentru un stipendiu bagatel să desconsideră dispozițiunile s. maice biserici, să ruinează disciplina în parochia acestuia, să subminează auctoritatea parochului propriu, să seamănă discordie între frați etc., vom afla, că culpa, ce și-o contrage servientul, nu e mică. Nime nu face bucuos o cale mai lungă, să meargă pe alte s te atunci, când poate dobândi acel lucru în parochia sa. O fac însă aceasta aceia, cari sunt atinși în un mod ori altul disciplinar din partea parochului propriu și atunci preotul, care le îndeplinește funcțiunile, prin purcederea sa nimicește tot zelul și toată munca, poate de mai mulți ani de zile, a parochului propriu. Denegi împărtășirea păcătoșilor publici și renitenți cu sacramentalele biserice? Să împărtășesc cu ele în altă parochie! Denegi — și pentru ce și de ce — absolvarea în scaunul confesional? Sunt absolvați de alt preot și încă poate chiar în mărturisirea „de precepto“ dela Paști! La ce rezultat ai ajuns? Doară ai

întors pe cei răi? O nu! Ți-ai agonisit ură și neîncredere înaintea poporenilor iar faptele rele, în loc să scadă, cresc! „Furul nu vine, ci numai să ucidă și să peardă“. Ioan X.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut.

„Sămănătorul“ Revistă Literară. Anul IV. Nr. 11: N. Iorga. — Ateneul Român și suferințele sale. I. M. Marinescu. — Dor ascuns. Sfintele (poezii). R. Cioflec. — Un gând (schită.) G. Tătărăscu. — Prin munți și prin codri (fragment.) Aurel Seca. — Unei țări roabe (poezie). A. Mândru. — Vorniceasa (poezie.) X. — Cugetări. Cronică. N. Iorga. — Despre dd. general Brătianu, Gh. Silvan, Tit Chitul, D. Goga, Ciura, G. Longinescu, Em. Grigorovitză, V. Bude. Numărul 20 bani.

Au eșit de sub tipar și se află de vânzare la autorul Dr. Ambrosiu Chețian, profesor, sau la tipografia seminarială din Blaj următoarele carti:

Bureții comuni, studiu practic. Blaj 1905 prețul 1 coroană.

Istoria naturală și Muzeul școlilor din Blaj, schită istorică. Blaj 1902, prețul 40 fiere.

Geografie I. Ungaria, Blaj 1902. prețul 1 coroană

Geografie II. Europa, Asia și Africa, Blaj 1902 prețul 1 coroană.

Geografie III. America și Australia. Geografia fizică și matematică, Blaj 1903, prețul 1 coroană

Cărțile de geografie aprobate de Înaltul Minister reg. ung. pentru școlile medii, sunt lucrate după metoda cel mai nou, cu datele cele mai nouă și foarte potrivite pentru fiecare om cult.

Posta redacțiunii.

S. B. Am primit, va urma cât ce vom dispune de ceva spaț. Multumite.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

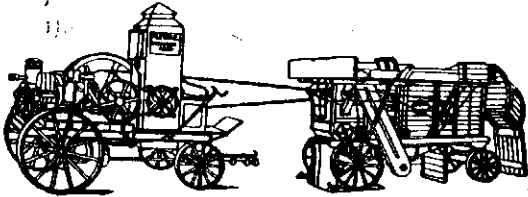
Azi așa zicând fiecare om știe că la nenumerate morburile ca bună oară: influința, reuma, durerea de cap și de dinți, slăbiciune etc., apoi la constipație, bujezala pe cum și la tușă se folosește

Feller's Elsa-Fluid

cu un efect miraculos. Să ne ferim însă de imitațiuni. Cel adevărat e numai cel provăzut cu numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 sticle duble le trimite franco pentru 5 coroane farmacistul Jenő V. Feller, Stubica Centrale 82. (cott. Zágráb).

B. DÉNES BUDAPESTA,
VI. Váci-körút Nr. 61.

Urmasul lui BRAUNER și KLASEK E. Plewa inginer, reprezentantul și depositoryul ces. și imp. a fabricii de mașini și motoare in Ungaria.

MOTOARE

cu bensin, gaz și vapor pregătite
după model 1905.

2-100 HP.

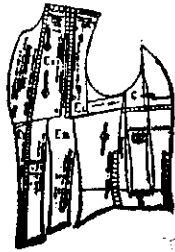
Locomobile cu benzină a 2-20 HP.

Motoare trainice cu gaz, de toate mărimile, cu cari se spesează pe oară 2-3 fileri. Prețuri ieftine și condiții de solviri foarte ușoare.

Preț-curent gratis.

Să caută în provincie agenți cinstiți.

(10) 1-12

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își poate însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

talie sa după orî ce modă

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie. și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Își are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

Prețul unui aparat e 3 oor. franco rambursat.

Se caută agenți

Prospecte să trimit la cerere gratis

Cu tóta stima:

Anton Guschelbauer.

Sopron.

Prăvălie românească!

P. T.

Prin aceasta am onoare a avisa publicul românesc de aici și jur, că am deschis în loc, — strada Tipografiei — sub firma:

V. POPP.

o prăvălie de mărfuri coloniale și de băcănie. Legăturile ce le am cu firme de frunte din patrie și străinătate, mă pun în plăcută poziție de a-mi procura articoli de prima calitate.

În urma praxeii, — de peste 24 ani — în această branșă, cunosc pe deplin necesitățile clientelei, și astfel mi-am și asortat prăvălia cu tot felul de mărfuri, ca să pot satisface întru toate, atât în privința calității, a prețurilor, cât și prin un serviciu prompt și calant.

Recomandându-mă binevoitorului sprijin al publicului românesc din loc și jur, semnez.

Cu deosebită stimă:

V. POPP.

(10) 1-5

La espozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

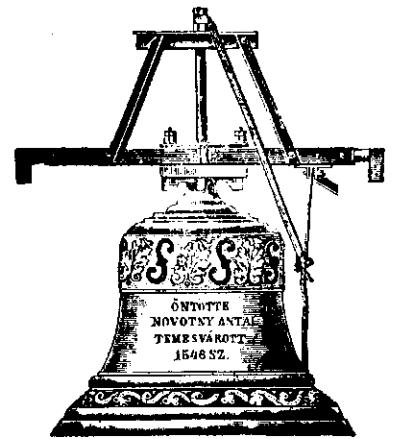
(22) 25-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provădute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în orî ce parte, în dată ce clopotele sint hătute de o lature prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea aș un ton mai intensiv, mai adănc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechi, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător. — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturî ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.